

Poštovane kolegice, poštovani kolege,

vjekovni san liječnika i bolesnika da zamijene oštećeni organ razvojem transplantacijske medicine postaje stvarnost. Dug i trnovit put prepun pokušaja i pogrešaka u konačnici je doveo do uvođenja transplantacije solidnih organa u rutinsku praksu. Danas je transplantacija standard liječenja više desetaka tisuća bolesnika godišnje u svijetu kojima je omogućila dugotrajno preživljenje i značajno poboljšanje kvalitete života. Razvoj transplantacijske medicine zahtijeva stalan tehnološki razvoj, neprekidne inovacije od strane farmaceutske industrije, usvajanje transplantacije organa od darivatelja po proširenim kriterijima, kontinuirano usavršavanje svih sudionika u procesu transplantacije, ali i standardizaciju postupaka u transplantacijskom liječenju. S napretkom transplantacijske medicine razvijaju se neki novi izazovi koje moramo svladati. Sve više bolesnika treba nadomještanje funkcije organa uz ograničenu dostupnost darivatelja što dovodi do sve značajnije nestašice organa za transplantacijsko liječenje. Cilj liječenja nam postaje dugotrajno preživljenje presatka i samog primatelja uz smanjivanje pojavnosti komplikacija povezanih s primjenom imunosupresivnih lijekova.

Prevladavanje tih prepreka nije jednostavno niti lako, ali nije nemoguće. Velike nade polažu se u ksenotransplantaciju i različite metode imunološke modifikacije kojima se pokušava produžiti preživljenje presatka. Sve stariji primatelji organa koji imaju brojne pridružene bolesti dodatan su izazov za čije rješavanje treba još širi multidisciplinarni tim liječnika kako bi se postigao optimalan rezultat liječenja.

U transplantaciji solidnih organa sudjeluje multidisciplinarni tim stručnjaka koji osim internista i kirurga uključuje čitav niz drugih specijalnosti bez kojih transplantacija ne bi bila moguća. Zajedničkim djelovanjem svih struka, a u interakciji s bolesnicima, postiže se optimalan ishod transplantacije.

U ovom broju Medicusa možete pročitati niz stručnih članaka koji obrađuju različite aspekte transplantacije solidnih organa od kirurških principa transplantacije preko imunosupresivnih lijekova sve do različitih komplikacija koje mogu nastupiti nakon transplantacije.

Transplantacija je hrvatski brend i ponosno možemo istaknuti da se u svijetu govori o "hrvatskom modelu transplantacije". Dr. Marina Premužić, nacionalna koordinatorica za transplantaciju, donosi pregled razvoja transplantacijske medicine, suradnje s Eurotransplantom, zakonskih okvira u kojima se transplantacija provodi, kao i sustav praćenja kvalitete rada transplantacijskih programa. Prof. dr. sc. Jerko Barbić u svom članku opisuje povezanost upale s imunološkim odgovorom, razvojem fibroze, ali i ostalim komplikacijama koje se javljaju nakon transplantacije solidnih organa. U članku prof. dr. sc. Anne Mrzljak možete pročitati najnovije spoznaje o etiologiji anemije nakon transplantacije, kliničkim posljedicama i utjecaju na preživljenje presatka i

primatelja. Poseban naglasak stavljen je na mogućnosti i dobiti liječenja anemije. Pregled mogućnosti koje trenutačno imamo na raspolaganju prilikom odabira imunosupresivnog protokola naveden je u članku prof. dr. sc. Nikoline Bašić-Jukić i dr. Marine Kljajić, dok se problem polifarmacije uz analizu propisivanja lijekova u bolesnika s transplantiranim solidnim organom detaljno propitkuje u članku autorice Mirne Alebić iz Kliničkoga bolničkog centra u Zagrebu. Prof. dr. sc. Sanjin Rački ističe važnost precizne procjene srčano-žilnog statusa prije transplantacije, mogućnosti liječenja srčano-žilnih bolesti i njihov utjecaj na ishode transplantacije, kao i potrebu prevencije i liječenja problema srčano-žilnih bolesti nakon transplantacije. Članak o transplantaciji bubrega u imunološki rizičnih bolesnika dr. sc. Bojane Maksimović doprinosi definiranju problema i navodi mogućnosti liječenja te specifične i posebno zahtjevne skupine bolesnika. Posebno ističemo preporuke za prevenciju i liječenje infekcije citomegalovirusom velike skupine autora koje donose pregled problema, dijagnostike, prevencije i liječenja najčešćega oportunističkog patogena u transplantacijskoj medicini. Prof. dr. sc. Lidija Orlić ističe značaj preemtivne transplantacije bubrega, dok su u radu akademika Željka Kaštelana i suradnika raspravljene kirurške komplikacije nakon transplantacije bubrega. Mogućnosti i izazovi transplantacije jetre u sklopu multiorganske transplantacije obrađene su u radu doc. dr. sc. Nikole Sobočana i suradnika, iz istoga transplantacijskog centra prof. dr. sc. Tajana Filipec Kanižaj iznosi problem transplantacije jetre u primatelja sa zloćudnim bolestima, dok dr. Zrinka Mišetić Dolić navodi najčešće tumore nakon transplantacije jetre uz naglasak na važnost sustavnog praćenja bolesnika. O izazovima u transplantaciji srca pročitajte u radu akademika Miličića s posebnim osvrtom na 35 godina transplantacije srca u Republici Hrvatskoj. Najmlađa grana transplantacijske medicine – transplantacija pluća – bilježi procvat. O odabiru bolesnika, kirurškim problemima, odabiru imunosupresivne terapije i najčešćim komplikacijama nakon transplantacije pluća pročitajte u radu dr. sc. Feđe Džubura i akademika Miroslava Samaržije. Naši se bolesnici osim s teškim fizičkim problemima nose i s teškim psihološkim teretom kronične bolesti. Prof. Ana-Strahinja Ratković Uršić opisuje iskustvo rada psihologa u multidisciplinarnom timu za transplantaciju uz naglasak na psihološku skrb i potporu bolesnicima i njihovim obiteljima.

Sve je veći broj bolesnika s transplantiranim solidnim organom i gotovo da nema liječnika koji nije imao priliku sudjelovati u njihovu liječenju. Nadamo se da će ovaj tematski broj Medicusa sa svojim aktualnim temama i sveobuhvatnim pristupom doprinijeti boljem razumijevanju problema s kojima se susreću primatelji solidnih organa i olakšati rad kolegama koji sudjeluju u njihovu liječenju.

S poštovanjem,
prof. dr. sc. Nikolina Bašić-Jukić